

PITA AELEPALE

Pita-ni Pepá Penga Aelega Topa Mundurum Bukele

Pita-ni Pepá Topa Mundurum Ilinga Ung-Pulu Mare

Pita yu-yunu yunga ung te ilinga buk-gomú 1148 molemú.

Pita-ni numanale-ni piliipa kene pepá te ui kumbi-lepa topa mundurumele kene pepá ili penga aelega topa mundurum akuselenga pulele ilinga Pita Aelepale 3:1 molemú. “‘Ulu kaí kake tília mindi numanu liiku mundangi.’ nimbu pepá tale i-sele topu siker.” nirim. Akiliinga-pe “Pepá te ui kumbi-lepa topu mundurundu.” nirim bukele oliu “Pita Kumbi-Lapale” nilimulu bukele mola te-lupanje, mimi-sipu naa piliilimulu.

Pepá ilinga ung-pulele i-sipa mele: ‘Ung gólu tília ung-bo tonjilimele yima-ni ‘Krais-nga yambuma ‘Sika’ niku tondulu munduku piliilimili ulele kene molku konjulemele ulele kene tepu kis-sipu, topu mania mundamili.’ niku anduku telemele yimanga ungma Krais-nga yambuma-ni aima naa piliangi! Yesos-ni “Nanga kongunale tenji-pai.” nimba liipa mundurum yima-ni niku siring ungma mindi ‘Sika’ niku tondulu munduku piliangi! Aku-siku tingí ulele-ni Pulu Yili kene Auli Yesos Krais-sele molemele mele aima piliingí. Yesos-ni ui liipa mundurum yima-ni Yesos yu mongale-ni kanuku, yu-kene anduku, yu-ni enini ung-bo tunjurum ungma sumbi-siku piliiring.’ nimba pepá turum.

Ung te: Yesos oliunga ninjipa Tapa Liipa, Mindili Nolkumula Kupulanum-na Wendu Liili-Yili wale pulele nirim akili 1:1,11, 2:20, 3:1-2,18 molupa, aku-mele ung te 3:15 molemú. Ung akiliinga ung-pulele buk ambulkunaliinga alsena “21. kisim bek”, “21.3. Man Bilong Kisim Bek Yumi”.

Ung te: Yambu mare-ni niku mele: “Yesos alsupa naa ombá.” niring. Akiliinga-pe pepá ili-ni nimba mele: “Sika yu wela naa olemú, akiliinga-pe Pulu Yili-ni ‘Yambu tilu kepe kolea-kísina naa pupili. Numanu topele

tangi.’ nimba táka-nimba nokupa molemáliinga Yesos wela naa olemú.” nilimú (3:9).

Pita Aelepale kolomong-auli 2 kene Jut 4-18 kene ung pulele aima tilu-sipa mele molemú.

Ya ung-pulele pora nikem.

**Kolomong-Auli 1-3 pali Oliu Ulu-Kaíma Mindi Tondulu
Mundupu Tepu Molamili. Yi-Kisma-ni Mani Silimele Ungma
Aima Naa Piliipu, Liipu Bulu Samili Ung Mare**

1:1-2 Pita-ni Pepále Tombandu Pulu Monjupa Turum Ungele

1 ¹Na Saimon-Pita, Yesos Kraisi-ni “Nanga kongunale tenji-pui.” nimba liipa mundurum yi te, na yunga kongunale tinjili kendemande-yi te molupu kene [pepá ili topu siker].

Oliunga Pulu Yili, oliunga ninjipa Tepa Liipa, Mindili Nolkumula Kupulanum-na Wendu Liili-Yi Yesos, [Pulu Yili-ni “Simbu.” nimba mana liipa mundurum yi-nuim] Kraisele, yu-ni uluma sumbi-sipa telemáliinga oliu ‘Sika’ nimbu tondulu mundupu piliilimulu ulu-kaiéle enini aku-siku ‘Sika’ niku tondulu munduku piliilimili yambuma, eni pepá ili topu siker.

²Pulu Yili kene oliunga Auli Yesos-sele piliiku bi silimeláliinga elsele-ni eni aima we kondu kolkulu teku kaí telemele mele kene, ‘Eni numanu waengu nipili táka-niku molangi.’ nilimbele mele kene olandupa-olandupa pupili.

**1:3-15 Pulu Yili-ni Oliu Makó Topa “Nanga Yambuma Molangi
Wai.” Nirim Ungele ‘Aima Mania Naa Pupili.’ Niamili Ung Te**

³Pulu Yili-nga tondulale Yesos-kene pelemú, tondulu akili-ni oliu molupu konjupu Pulu Yili-nga ungma mindi piliipu liipu temulú ulu-pulele sirim. Tondulu talang puliele pepa, ulu-kaímanga pulele pelemú yili-ni oliu “Nanga yambuma molangi wai.” nimba walsurum yili piliipu bi silimuláliinga yunga tondulale-ni aku-sipa mele ulu-pulele sirim.

⁴Aku-sipa molupa aku tirimeliinga yunga mélema oliu ‘Simbu.’ nimba ui nimba panjurum mele aima tondulu puli [ulu] kaíma sirim. “Simbu.” nimbu, nimbu panjurundu mélema simbu eni-kene pemba kene Pulu Yili yu molemú mele ulu-pulele eni-kene pípili molku; mana-yambumanga numanale-ni mélema kanuku numanu monjuku aima molku kis-siku, ulu-kis telemele uluma eni [Pulu Yili-nga yambuma] aku-siku teku molku kis naa sangi. [Aku-sili ulu-kísima liiku bulu siku, Pulu Yili-nga yambuma molku, molku konjai].’ nimba, yu “Simbu.” nirim mele aima tondulu puli [ulu] kaíma sirim.

⁵Aku [tirimeliinga eni aku-siku molemele] akiliinga eni ‘Sika’ niku tondulu munduku piliilimili mele aku-siku kepe ulu-kaíma mindi aima mimi-siku piliiku tondulu munduku teai.

Pe tondulu munduku ulu-kaíma tingí mele aku-siku kepe [Pulu Yili kene Yesos Krais-sele molembele mele kene nilimbele ungma kene] aima piliiku kaí teai.

⁶Pe Pulu Yili kene Yesos Krais-sele piliiku kaí telemele mele, aku-siku kepe eni-enini ulu-pulu-kísima waka lemba kene ‘Aima naa teamili.’ niku eni-enini kangiele nokuku konjuku ulu-kísima naa teai.

Pe eni-enini kangiele nokuku konjuku ulu-kísima naa tingí mele aku-siku kepe eni-kene bunima wendu ombá kene tondulu munduku molku táka-niku bunima mai.

Pe bunima tondulu munduku táka-niku mingí mele aku-siku kepe ‘Pulu Yili-nga yambuma molemulu.’ niku yunga ungma mindi piliiku liiku teku molai.

⁷Pe Pulu Yili-nga yambuma molku kene yu kanupa kaí piliilimú uluma tingí mele aku-siku kepe Krais-nga yambuma ‘Oliunga kandi-anginipilima.’ niku numanu tiluna pupili kapula-kapula molai.

Pe Krais-nga yambuma ‘Pulu lelemú yambuma.’ niku mulungí mele aku-siku kepe [anju-yandu] aima numanu monjuku molai.

⁸Ulu-kaí ima tondulu munduku ambolku ulu akuma eni-kene tondulu pupili mulúngi lem oliunga Auli Yesos Krais eni piliiku bi silimele mele olandupa-olandupa langi mong pulele tomba. We mania naa pumbaliinga [aku-siku uluma teku molai]. ⁹Akiliinga-pe [Krais-nga] yambu te aku-sipa ulu-kaíma naa tepa molemú yambale yu mong kis lelemú yambu te sulu-tepa lelemú mélema naa kanupa, aima nondupa lelemú mélema mindi kanolemú yambu aku-sipa te molemú. Yu-ni ulu-pulu-kis ui tirimma [Pulu Yili-ni] lumaye topa yunga numanu tepa kake tinjirim mele ekupu apera sipa naa piliilimú.

¹⁰Akiliinga, nanga angmene, eni Pulu Yili-ni ‘Nanga yambuma molangi wai.’ nimba walsipa makó turumeliinga ‘Aima yunga yambuma molupu mindi pamili.’ niku tondulu munduku molai. Aku-siku tingí kene eni buni te-ni topa mania naa mundumba, eni yu manda munduku naa kilingí.

¹¹[Aku-siku teku mulungí kene] oliunga Auliele, oliunga ninjipa Tepa Liipa, Mindili Nolkumula Kupulanum-na Wendu Liili-Yi Yesos Kraisele, yu yi nuim king molupa nokupa mindi pumba kolea akuna “Molamili. Sukundu wai.” nimba numanu sipa kuna liipa nosunjumba.

¹²Akiliinga, sika na-ni niker mele eni ung-sikale piliiku ‘Aima sika.’ niku tondulu munduku piliiring mele ekupu we piliilimili akiliinga-pe ‘Ung akuma kum naa siku munduku naa kelangi.’ nimbu taki-taki nimbu simbundu alsupu nimbu siker. ¹³⁻¹⁴Oliunga Auli Yesos Krais-ni na nimba sirimeliinga ‘Na ena laye-kolte nanga kangiele sell-lku melena molupu

kene, mundupu kelembu.’ nimbu piliipuliinga ‘Ekupu na sell-lku ilinga we molupu kene ‘Eni ui ung piliiring kanuma aima numanu liiku munduku molangi.’ nimbu na-ni alsupu nimbu siliu akili papu telii.’ nimbu piliiker. ¹⁵ ‘Penga kepe, [nanga kangiele mundupu kelepu] pumbu kene eni ung nimbu siliuma kelku mimi-siku piliiku numanu liiku munduku molangi.’ nimbu eni ungma mimi-sipu nimbu siker mele tondulu mundupu nimbu simbu.

1:16-21 Yesos-ni “Nanga Kongunale Tenji-Pai.” Nimba Liipa Mundurum Yima-ni Ui Pulu Yili-nga Talang Puliele Kraisk-Kene Pirimele Kanuring Ung Te

¹⁶ Oliunga Auli Yesos Kraisk yu aima tondulu pelemú mele kepe, yu penga alsupa yandu ombá mele kepe, eni nimbu sirimulu kene oliu-ni oliunga numanuna piliipa kungnjuli pelemále-ni kange-temanima tepu mimi tepu kene naa nimbu sirimulaliinga [Yesos ma-koleana mulurum kene wasie molupu kene,] tondulu talang puliele yu-kene mulurum mele mongale-ni kanurumulu mele eni temani topu sirimulu. We naa nirimulu. ¹⁷ [Oliu kanupu molamili mulú-]kolea tondulu talang puliele pelemú koleana ung te wendu omba kene yundu nimba mele: “Nanga aima numanu monjuli kang ili. Yu na-ni numanu sipu moliu yili.” nirim kene Lapa Pulu Yili-ni ‘Yunga bili aima ola pípili. Tondulu talang puliele yu-kene pípili.’ nirim. ¹⁸ Oliu yu-kene Pulu Yili-nga ma-pangina ola mulurumulu kene ung kanili mulú-koleana mandu urum kene oliu piliirimulu kanili.

¹⁹ Akili kanupu piliipu kene, Pulu Yili-ni “Ninjai!” nimba ung nimba sirimuma piliiku kene yandu yambuma niku siring yima-ni niku kene [bukna turing] mele piliipu kene ‘Aima sika niring.’ nimbu tondulu mundupu piliilimulu akiliinga yi kanumanga ungma mimi-siku piliiku kene piliiku língi lem aima kapula. [Piliiku kene piliiku língi kene] eni liipa tapunjumba akili i-sipa mele: Sumbulsuli kolea súmbulu tolemú kene tepi-llam pa tenjipa nomba mulupili kolea tangulemú. [Pulu Yili-nga ungma niku muluring yi akuma eni tepi-llam mele. Penga] kolea tangumbandu kombukantupuma pali kumbulupa, tilu mindi kamu tondulu talang pupa angiliimú mele aku-sipa mele [Yesos yu] kombukantupu kanili mele omba ‘oliunga numanuna sukundu omba angiliipili.’ niku yi kanumanga ungma isili-ui numanuna pípili mimi-siku piliiku molai. ²⁰ Eni ung auli te piliingéle i-sipa mele: Pulu Yili-ni “Ninjai!” nimba ung nimba sirimuma piliiku yandu yambuma niku siring yi kanuma-ni Pulu Yili-nga bukna turing ungma eni-enini ung-pulu te numanale-ni piliiku kene bukna naa turing. ²¹ “Pulu Yili-ni “Anju yambumandu i-siku niai.” nirim ung te piliipu i-sipu i-sipu nikimulu. I-sipa i-sipa wendu ombá.” niring ung akumanga ung tilu kepe yima-ni eni-enini ‘Ung mare numanale-ni piliipu kene yambuma nimbu samili.’ naa niring. Mini Kake Tiliele-ni eninga

numanuna sukundu molupa kene nimba sirim mele piliiku kene “Pulu Yili-nga ung te nikimulu.” niku yambuma niku siring.

Kolomong-Auli 2 Gólu Toku Ung-Bo Tunjuring Yima-ni Krais-nga Yambuma Niku Bemba Siring Ung Mare

2 ¹ [Sika ui yi mare-ni Pulu Yili-ni “Ninjai!” nimba ung nimba sirimuma mindi piliiku kene yambuma sumbi-siku niku siring] akiliinga-pe mare-ni Pulu Yili-ni “Ninjai!” nimba, nimba sili ungma naa piliiku we gólu toku yambuma niku siringko. Ekupu aku-sipako eni molemelena yi mare-ni ‘[Yesos Krais-nga ungma ung-bo tonjukumulu.’ niku] gólu toku ung-bo tunjingí. Gólu toku ung-bo tunjingí yi kanuma-ni ‘Eni tondulu munduku piliilimili mele munduku kelai. Oliu ung-bo tonjukumulu ungma ‘Sika’ niku tondulu munduku piliangi.’ niku kiyang niku oku gólu toku kundi toku “[Pulu Yili-kene kapula-kapula mulungéliinga i-siku i-siku teangi.” niku] ung aima lupa mare ung-bo tonjuku mani singí. Auliele-ni ‘Enini kolea-kísina naa pangí.’ nimba eninga nimba kulunjurum, yunga memale-ni enini alsupa yandu liirim akili kepe ‘Mólu.’ niku liiku bulu singí. Aku-siku tingéliinga eni-enini enaliinga mindili noku molku kis-singí kupulanumele akisingí. ² [Krais-nga] yambu pulele-ni yi kanuma-ni pipili naa kolku ambuma kene anduku wapera toku tingí mele manda leku tingí. Aku-siku tingéliinga, yambu mare kanuku kene ung-sikale pelemú temani-kaiéle marake mele teku ung-taka tunjingí. ³ Ung-bo tunjuli yi kanuma-ni ‘Méle pulele liipu nosamili.’ niku kene eni-enini numanale-ni pilingí temanima gólu toku, eni temani toku siku kene “Ku-moni mélema sai.” niku eku singí. [Akiliinga-pe] aku tingí mele Pulu Yili-ni kórunga-ui piliipaliinga enini kot piliipa “Mindili nangi.” nimba, nimba panjurum. ‘Enini mindili nungí.’ nirim ung kanili mania naa purum. We nokupa molemú.

⁴ [‘Pulu Yili-ni yi kanuma sika mindili simba.’ nimbu tondulu mundupu piliilimuláliinga pulele i-sipa mele:]

Ui [mulú-koleana] angkella mare-ni ulu-pulu-kísima tiring kene Pulu Yili-ni enini mundupa naa kelepa, ‘Kot-enale wendu ombá kene kot teangi, ui ka-lku aima súmbulu mululi koleana nokuku molangi.’ nimba ka-sen-ni ka sipa mindili nungí kolea-kísina liipa mundurum kanili.

⁵ Kórunga-ui muluring yambuma kepe Pulu Yili-nga ungele naa piliiku yu liiku bulu siring kene mundupa naa kilirim. ‘Enini kolangi no-ni tupili.’ nirim kanili. [Akiliinga-pe no-ni yambuma turum kene] Noa-ni ‘Yambuma sumbi-siku molangi.’ nimba yambuma mani sirim yi kanili kene yunga yambu angere yupuku-guli kene enini Pulu Yili-ni ‘No-ni naa tupili.’ nimba tepa liirimeliinga enini kapula muluring.

⁶ Kolea-auli Sodom kene Gomora-selenga yambuma ‘Teku kis-sikimili akiliinga kolangi.’ nimba Pulu Yili-ni kolea kanusele tepi-ni topa kalurum

kene kolea kanusele tepi-kiku lirrim kanili. ‘Yambuma-ni na kolea Sodom Gomora-sele topu kalurundu mele piliiku kene nanga ungma naa piliiku na liiku bulu singí yambuma kene aku-sipu buni mare simbu mele piliangi.’ nimba aku tirim.

⁷[Kolea kanusele tepi-ni topa kalurum kene] Pulu Yili-ni yi sumbi-nili LLot mindi tepa liipa ‘Naa kulupili.’ nimba wendu liirim kanili. Yambuma-ni ulu aima kísima teku wapera tuli ulu lupa-lupama tiring kene LLot yu aima kanupa kis piliipa aima kamele mindili kulurumeliinga tepa liirim. ⁸(Yi numanu sumbi-nimba pili kanili Sodom molupa enamanga pali kanurum kene [Sodom-yambuma] taki-taki [“Ulu mare i-siku teai! I-siku naa teai.” niring] ung-manima toku pula toku aima ulu lupa-lupama teku kis-siring mele kanupa kene yu mini-wale mundupa numanuna aima buni tipili mulurum.)

⁹Auliele-ni [teku kis-siring yambuma kene yambu sumbi-nílima kene] sika aku-sipa mele tirim lem yu-ni yunga ungele piliiku liiku ulu-kaíma telemele yambuma-kene buni wendu olemú kene yu-ni ‘Buni naa tipili.’ nimba kapula tepa liimba mele yu-yunu piliipa, ulu sumbi-nílima naa teku, teku kis-silimele yambuma kot-enale wendu ombá kene pundu tomba mele yu-yunu piliipa, ena akili wendu ombándu ekupu kepe enini mindili liipa sipa molemú. ¹⁰Ui-we-numanu kisele-ni waka kolemú mele piliiku kene yambu mare ambu mola yi mare kanuku ‘Ulu te telkemelanje kai.’ niku piliiku, wapera toku ulu aima kalaru mulúlima teku, [‘Pulu Yili kene namba pelemú yambu-aulima kene akumanga] ung-mani te-ni oliu naa nokulemú.’ niku liiku bulu siku, aku telemele yambuma méle kaluli kis pulele ola-kilia simba liingí.

Yambu kis kanuma eni molemelena anduku kara puku, eninga numanale-ni piliilimili uluma mindi anduku teku, mulú-koleana [angkella] tondulu pulimú aulima kepe mundu-mong naa teku ung-taka tonjuku, telemele. ¹¹Yi kanuma mania-kilia mele, tondulu te naa pelemú, angkellama enini olandupa, tondulu aima pelemú, akiliinga-pe yi kanuma-ni teku kis-silimele mele angkellama-ni kepe Auliele-nga kumbi-kerina yi kanumanga ung-bulkundu ninjiku ‘Aima teku kis-silimele.’ naa nilimele. ¹²Akiliinga-pe méle-takara numanu naa pílima mele, aku-sipa yi kanuma numanu naa pelemú. Méle-takarama numanu liiku naa mundulimele. Ulu te tingí mele naa piliiku kene walu-siku telemele. Méle-takarama walu-siku molku, walúma walu-siku leku, yambuma molemelena walu-siku andolemele kene yambuma-ni enini toku konjulemele aku-siku mele [gólu toku ung-bo tunjuli] yi kanuma-ni ung ningíma mimi-siku piliiku naa niku, ungma niku kis-silimele. Aku-siku telemeláliinga méle-takarama walu-siku andolemele kene yambuma-ni enini toku konjuku mindili liiku silimele mele enini yambuma kepe aku-siku mindili nungí.

¹³Yi kanuma-ni yambuma teku kis-siku bunima silimeláliinga eni-enini méle kaluliele liingíndu mindili nungíko. Tanguli kepe ‘langi pulele nombu no-tonduluma nomulú kene numanu simulú.’ niku kene, eni [pepá topu siker yambuma]-kene langi noku no noku, teku kalaru monjuku eninga bima teku kis-siku, teku pipili konjulemele. [Yi kanuma aku-siku gólu tuli] uluma telemele akili numanu siku telemele. ¹⁴Taki-taki ambuma kanuku mong-kenge leku ‘enini-kene wasie waperanale teamili.’ niku, ulu-kis akili mindi teku molemele. Krais-nga yambu mare tondulu munduku naa molemelema kundi toku “Oliu-ni telemulu mele wasie teamili.” niku kene enini-kene ulu-pulu-kísima telemele. Enini mélema kanuku numanu monjulemele ulu akili eni-enini skull mele tiringeliinga ekupu yambumanga mélema ‘liamili.’ niku numanu monjuku molemele. [Pulu Yili-ni] aku telemele yima “Aima buni upili molku kis-sangi!” nimba, nimba panjurum. ¹⁵Gólu toku kundi tolemele yi kanuma kupulanum sumbi-niliele munduku kelku enini kelep toku, [yi] Beo-málu Bellam purum kupulanum-na lumbili pulimelé. Bellam yu [Pulu Yili-ni “Ninjui!” nimba, nimba sirim ungma piliipa yambuma nimba sirim yi te mulurum akiliinga-pe] ulu-kis te tepa kis-simbáliinga ku-moni méle kaluliele singí liimba akili numanu monjupaliinga ulu te sika tepa kis-sirim. ¹⁶Kung-dongkima-ni yambu-mele ung naa nilimele akiliinga-pe tilu mindi, Bellam kelep topa ulu te tepa kis-simba tirim kene, ‘mundupa kilipili.’ nimba, Bellam yu pumba kupulanumele pipi sipa, yu ung-mura sipa yambu ung nilimele mele ung te nimba Pulu Yili-ni “Ninjui!” nimba ung nimba sirimuma piliipa yambuma nimba sirim yi kanilindu “Teku kis-sikenu.” nirim.

¹⁷Yi kanuma no pikipa wendu omba kumbululimú mele enini aku-sílma. [Yambuma-ni ‘no námili.’ niku no pikipa wendu olemúna piliiku pulimelé kene kumbululimú-na kapula naa nolemele.] [Kupa topa pombera tolemú kene kanuku kene ‘Lo tomba.’ niku numanu siku nokuku molemele akiliinga-pe] popuremi-ni kupama we topa memba pulimú mele yi kanuma aku-sílma molemele. [Aku-sipa, yambuma liipa tapunjumba ung te yi kanuma-kene naa pelemú. Pulu Yili-ni] yi akumanga kolea súmbulu topa aima pombera túlina mulungí koleale tepa mimi tirim. ¹⁸Enini ung nilimele akuma sundupa sili-pili ungma nilimele, ung kanuma tondulu te naa pelemú ung wema. Ung pulele kara puku niku, yambuma kundi toku “Eninga ui-we-numanele pípili kangiele-ni wapera andupa topa, ulu-kísima tembandu waka kolemú uluma teangi.” nilimele. Pulu Yili-ni “Naa teangi.” nilimú uluma ulsukundu-yambuma-ni telemele uluma yambu mare isili mindi wendu oku Krais-nga ungele ‘Sika’ niku molemele yambuma ‘Oliunga ungma piliangi.’ niku kundi tungíndu aku telemele. ¹⁹Teku kis-silimele yi kanuma-ni eninindu niku mele: “Oliu telemulu mele manda leku tingí kene uluma pali eninga

numanale-ni piliilimili mele kapula tingí. Yambu te-ni mola ung te-ni enini naa nokumba.” nilimele akiliinga-pe eni-enini ulu kalaru molemále-ni enini tepa kis-simba ulumanga kendemande-yima molemele, ulu kalaru molemú ulu akuma-ni yi kanuma mindili sipa nokulemú. Méle te-ni yambu te “Kongun-kendemande tinjui.” nim lem yu méle akiliinga kongun-kendemande-yili molemú akiliinga yi kanuma aku-siku kongun-kendemande-yima molku, [‘We molemulu.’ niku piliilimili mele sika we naa molemele.]

²⁰ Yesos Krai, oliunga Auliele, oliunga ninjipa Tepa Liipa, Mindili Nolkumula Kupulanum-na Wendu Liili-Yili, yi kanuma-ni ui piliiku kene ‘Yu sika aku-sipa yili molemú.’ niku piliilimili ulele-ni ‘Ma-koleana ulu-pulu-kísimani enini pipi sipa naa ambulupili. Ulu akuma munduku kelku wendu wangi.’ nimba liipa tapunjurumeliinga we kapula molemele akiliinga-pe alsuku sukundu púngi lem ulu-pulu-kísimani enini ka singí kene enini kamu aima mindili noku molku kis-singí. Ui wendu naa wangi sika ka-lkuna mele molku, molku kis-siring akiliinga-pe alsuku sukundu púngi lem aima kamu olandupa molku kis-singí. ²¹ [Aku nikereliinga] pulele i-sipa mele: Yambuma sumbi-siku mulungí kupulanumele kanuku [sukundu oku kene alsuku ulsu puring] yi kanuma-ni yambuma sumbi-siku mulungí kupulanumele ui naa kanolkemelanje kapula. Ekupu kupulanum akili kanuku kene, [Yesos-nga] ung-mani nimbu sirimuluma piliiku liiku kene munduku kelku liiku bulu siring lem aima kapula mólu. ²² Aku telemele yambumanga ung-eku tondulu kelú tale sika pelemú. Ung akusele-ni nimba mele:

[Te:] ‘Owa te-ni miku topa kene anju pupa
penga kelepa yu-yunu omba nolemú.’

[Te:] ‘Kung te no lenjilimele kene
penga kelepa ulína pupa peke pelemú.’

nilimú

Ung-Tondulu-Kelúma 26:11

kanuselendu niker.

Kolomong-Auli 3 Yesos Sika Alsupa Ombá. Ombá Kene Mulú-Masele Pora Nimbá, Ena Akiliinga Ung Te

3:1-9 Auli Yesos Aima Sika Alsupa Wale Tale-Sipa Ombáliinga Ung Te

3 ¹⁻² Nanga numanu monjuli yambuma, pepá tokur ili eninga topu mundunjumbundu wale tale-sipu tokur. Na-ni piliipu kene pepá ili tokur mele nimbu sambu: Yesos ui mana naa upili kórunga-ui Pulu Yili-ni “Ninjai!” nimba ung nimba sirimuma piliiku yambuma niku siring yima-ni [Auliele penga ombá mele] niku siring bukna molemú ungma kepe, pe ekupu Yesos-ni “Nanga kongunale tenji-pai.” nimba liipa mundurum yima-ni Auliele oliunga ninjipa Tepa Liipa, Mindili

Nolkumula Kupulanum-na Wendu Liili-Yi Yesos-ni ung-manima enini nimba sirim-ma piliiku kene yandu yambuma niku siring ungma kepe, eni ung kanuma ui-pulu-pulu piliiring mele ‘kelku piliiku numanu liiku munduku molangi.’ nimbu pepá te ui topu sirinduko, ekupu ili kepe topu mundumbundu ung-pulu tiluele piliipu kene pepá ili tokur.

³Ung te ui nimbú tekerale mimi-siku piliai: [Yesos ombá kene mulú-masele] pora nimbá enale nondupa wendu ombá enamanga yambu mare oku eni-enini eninga numanuna ungma piliiku ‘Aima teamili.’ niku piliingí ulu-kisima mindi tingí yambu mare eni mulungína oku ung-taka tonjuku kene ⁴niku mele: “[Yesos] yu “Penga alsupu yandu ombú.” nimba, sika nimba panjurumye? Aku lem ekupu tena molemúye? [Oliunga] lapaliima kuluring enale-kene kepe, yandupa-yandupa ekupu enale-kene kepe, ui-pulu-pulu mélema wendu omba kene lirim mele yandupa ekupu we aku-sipa lepa mindi pulimú. Ulu telupa wendu naa olemú.” ningí. ⁵Akiliinga-pe yambu akuma-ni “Uluma ui-pulu-pulu wendu urum mele aima naa piliilimulu.” niku kum-ma pipi silimele. Pulu Yili-ni nirim ungele-ni mulále wendu omba, male nona wendu omba lirim. ⁶Kanu-kene penga [Pulu Yili-ni nirim ungele-ni] ui nona male wendu urum no kanili alsupa molupa ola omba kene male pali panda topa, muluring mélema pali topa kunjurum. ⁷Aku-sipa mele Pulu Yili-ni “Penga tembu.” nirim mele aima sika ung akili-ni temba. Pulu Yili-ni yu liiku bulu siku tekú kis-silimele yambumanga kot tenjipa enini “Mindili nangi.” nimbá enale wendu ombáliinga ‘Isili-ui mulú-masele we lipili.’ nilimú. ‘Kot-ena kanili wendu ombá kene mulále kene male kene tepi-ni nupili. Isili-ui we lipili.’ nirmaliinga ekupu yunga ung nirimlele-ni mulú-masele ena akili wendu ombáliinga we nokukulu molembele.

⁸Nanga numanu monjuliu yambuma, ulu tiluele liiku apera naa sai. Auliele-ni piliipa kene,

punie tausen tilu ena tilu mele piliipa,
 ena tiluele punie tausen tilu mele piliipa molemú
 kanili liiku apera naa sai. ⁹Auliele-ni [“Ombú.” nimba,] nimba panjurum kaniliinga yambu mare-ni “Wela naa okum.” niku piliilimili. Akiliinga-pe yambuma-ni niku piliilimili mele yu-ni aku-sipa nimba naa piliilimú. ‘Yambu mare [ulu-pulu-kis telemelema numanuna we pípili molemeláliinga] mindili noku molku kis-singí koleana pungéle, kapula naa temba. Na-ni enini kondu kolupu kene, ulu-pulu-kis telemelema kanuku kis piliiku munduku kelku numanu topele tangi akiliinga eni molemelena wela naa pambu. Ui numanu topele tangi akiliinga ui we nokupu molambu.’ nimba piliipa wela naa olemú.

3:10-18 Auliele-nga Enale Wendu Ombá Kene Mulú-Masele Sika Pora Nimbá Akiliinga Mimi-Siku Molangi Ung Te (3:pali kanui)

¹⁰Akiliinga-pe Auliele ombá enale aima sika wendu ombá. ‘Wa nuli yi te ombá.’ niku nokuku naa molangi liipa sinjipa olemú mele aku-sipa wendu ombá. Ombá kene mulále tepi ung nilimú mele sukuraka nimba pora nimba, Pulu Yili-ni méle kelúma-ni mana lelemú méle tirim-ma [pali] tepi-ni nomba pora simba. Penga male kene mana lelemú mélema kene pora nimbáko.

¹¹⁻¹²‘Méle kanuma pali aku-sipa pora nimbá.’ niku piliiku kene ekupu eni nambulka yambu mele mulungí kene kapulaye? Eni ‘Pulu Yili-nga enale ombá.’ niku nokuku molku kene ‘Aima wela upili.’ niku ulu-pulu káma kene, ‘Pulu Yili-nga yambuma mendepulu molamili.’ niku yu-ni ulu kake tília nimba kanolemú uluma kene, teku molai. Pulu Yili-nga enale wendu ombá kene tepi-ni mulále nomba pora sipa, tepi aima kundúlina Pulu Yili-ni méle kelúma-ni mana lelemú méle tirim-ma [pali] no au talomba. ¹³[Sika aku-sipa ulele wendu ombá] akiliinga-pe oliu-ni piliipu kene Pulu Yili-ni [oliunga] “Mulú kona te kene ma kona te kene tenjambu. Kanuna ulu sumbi-nília mendepulu pemba.” nimba, nimba panjurum. Mulú-ma kona kanusele ‘wendu ombá.’ nimbu oliu numanu sipu nokupu molemulu.

¹⁴Akiliinga, nanga numanu monjuli yambuma, ‘Aku-sipa uluma wendu ombá.’ niku numanu siku nokuku molemeláliinga ‘Yu-ni omba na kanomba kene, na aima numanu kake tipili, mong pemba ulu te aima naa pípili, yu-kene wasie aima kapula-kapula molambili, aima aku-sipu molambu omba kanupili.’ niku eni-lupa-lupa aku-siku molku yu nokuku molai. ¹⁵Oliunga Auliele wela naa omba táka-nimba molemú kaniliinga pulele eni piliiku molai. Yambuma tepa liipa, ‘Mindili nolkemela kupulanum-na wendu oku, yu-kene wasie molku kunjingí kupulanum-na pangi.’ nimba táka-nimba nokupa molemú kanili piliiku molai. Oliunga numanu monjulemulu angin Poll Pulu Yili-ni piliipa kungnjuli sirimeliinga na-ni ya niker mele yu-ni aku-sipa pepá topa sirimko. ¹⁶Yu-ni koleamanga pali pepá topa sirim akumanga pali na-ni ya pepá topu [‘Auliele alsupa ombá.’] niker mele tilu-sipa mindi nirim. Sika yunga pepána ung tolemúmanga pulu mare piliimulúndu mindili silimulu, ung kanuma yambu piliipa kungnjuli naa pepa, tondulu munduku naa piliilimili yambuma-ni lawa teku ung-bo tonjilimele, yambu kanuma-ni Pulu Yili-nga bukna molemú ung mare kepe yambuma lawa teku ung-bo tonjilimele. Aku telemeláliinga [Pulu Yili-nga kot-enale wendu ombá kene] mindili auli-teku nungí kupulanumele eni-enini akisilimele.

¹⁷Akiliinga, aima nanga pulu lelemú yambuma, [yi kanuma-ni penga eni kundi tungí] ulu aku-sipama wendu ombá mele ui piliiku

molemeláliinga mimi-siku piliiku kongnjuku molai. ‘[Pulu Yili-ni “Ulu mare i-siku teai! I-siku naa teai!” nilimú] ung-manima naa piliiku, toku pula toku gólu tuli yima-ni oliu kundi toku mani singíndu lawa tekungma niku singí kene piliipuliinga tondulu mundupu piliipu molemulu mele mundupu kelemulú. Akili mania pumba.’ niku mimi-siku piliiku molai.

¹⁸ Yesos Krai oliunga Auliele, oliunga ninjipa Tapa Liipa, Mindili Nolkumula Kupulanum-na Wendu Liili-Yili, ‘Yu-ni oliu we kondu kolupa tapa konjulimú mele piliipu molemulu akili olandupa-olandupa aku-sipu piliipu molamili.’ niku molku, yu-ni telemú mele kene yu molemú mele kene olandupa-olandupa tondulu munduku mimi-siku piliiku molai.

Bi aima ola pelemú yilinga bili
ekupu kepe penga-penga taki-taki kepe
yambuma-ni paka tonjuku molangi.

Aku-sipa sika tipili.

[Aku manda niker.]